

Н. П. Карачина,

*д. е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8316-2835>

О. А. Сметанюк,

*к. е. н., доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5207-6451>

П. В. Крепкий,

*аспірант кафедри менеджменту, маркетингу та економіки,
Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, Україна*

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-4290-8410>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.12.54

КОМПЛЕКСНЕ АНАЛІТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ ГАЛУЗІ

N. Karachyna,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Management, Marketing and Economics" Vinnytsia National Technical University

O. Smetaniuk,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University

P. Krepkiy,

Postgraduate student of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University

COMPLEX ANALYTICAL ASSESSMENT OF THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN THE SANATORIUM AND SPA INDUSTRY

У статті визначено тенденції та проблеми розвитку підприємств санаторно-курортної галузі у період пандемії коронавірусної інфекції Covid19 та за умов воєнних дій в Україні. Розкрито причини, які призводить до зменшення заповнюваності ліжкового фонду санаторно-курортних закладів та погіршення ефективності їх діяльності.

Здійснено комплексне аналітичне оцінювання розвитку підприємств санаторно-курортної галузі м. Хмільник. Визначена зміна кількості оздоровлених та завантаженість ліжко-місць профспілкового санаторію "Хмільник" і виявлено значне зменшення попиту населення на послуги профспілкового санаторію "Хмільник" протягом 2008–2023 років, особливо катастрофічним є вплив пандемії Covid19 (зменшення оздоровлених на 149%) та повномасштабної російсько-української війни (зменшення оздоровлених на 118%). Проаналізовано фінансові результати найбільш потужних підприємств санаторно-курортної галузі м. Хмільник: клінічний санаторій "Хмільник" та ТОВ "Санаторій "Березовий гай". Виявлено тенденцію до їх збільшення протягом 2018–2019 років, отримання збитків в 2020 році, збільшення в 2021 році та отримання збитків в 2022 році. Проведено комплексний аналіз фінансового стану підприємств санаторно-курортної галузі м. Хмільник за інтегральним показником, який оцінює платоспроможність, ділову активність, рентабельність та фінансову стійкість.

Результати проведеного дослідження наголошують на необхідності більш активної взаємодії влади, бізнесу і громади, наукової, туристичної, спортивної та екологічної громадськості території, представників бізнесу та інших зацікавлених сторін у розробленні та реалізації стратегій санаторно-курортної галузі, зокрема індивідуальних програм реабілітації та оздоровлення для внутрішньо переміщених осіб і військовослужбовців.

The trends and problems of the development of sanatorium and resort enterprises during the pandemic of the coronavirus infection Covid19 and under the conditions of hostilities in Ukraine are identified. The reasons that lead to a decrease in the occupancy rate of the bed fund of sanatorium-resort institutions and the deterioration of the efficiency of their activities have been revealed.

A comprehensive analytical assessment of the development of enterprises in the sanatorium-resort industry in Khmilnyk was carried out. The change in the number of recovered people and the occupancy rate of beds in the trade union sanatorium "Khmilnyk" was determined, and a significant decrease in the population's demand for the services of the trade union sanatorium "Khmilnyk" during 2008–2023 was revealed, especially the impact of the Covid19 pandemic (149% decrease in the number of recovered people) and the full-scale Russian against Ukrainian war (decrease of those recovered by 118%).

The financial results of the most powerful enterprises of the sanatorium-and resort industry in Khmilnyk were analyzed: Clinical Sanatorium "Khmilnyk" and "Berezovy Gay "Sanatorium"" LLC. A tendency to their increase during 2018–2019, loss in 2020, increase in 2021 and loss in 2022 was revealed. At the same time, a positive dynamic has been identified at "Berezovy Gay "Sanatorium"" LLC in 2022, which is due to the fact that the sanatorium pays considerable attention to the development of individual rehabilitation and recovery programs for internally displaced persons and military personnel, especially those who returned from the zone of active hostilities and de-occupied territories. A comprehensive analysis of the financial condition of enterprises of the sanatorium-resort industry in Khmilnyk was carried out according to an integral indicator that assesses solvency, business activity, profitability and financial stability. The calculated integral coefficient of the financial condition is mostly negative, with the exception of 2022 for "Berezovy Gay "Sanatorium"" LLC. The identified situation is caused by a negative coefficient of provision of own working capital, i. e. mainly there is a lack of own working capital.

The results of the research emphasize the need for more active interaction between the authorities, business and the community, the scientific, tourist, sports and environmental community of the territory, business representatives and other interested parties in the development and implementation of strategies for the sanatorium and resort industry, in particular, individual rehabilitation and recovery programs for internally displaced persons persons and military personnel.

Ключові слова: санаторно-курортна галузь, підприємство, розвиток, фінансові результати, фінансовий стан, інтегральний показник.

Key words: sanatorium-resort industry, enterprise, development, financial results, financial condition, integral indicator.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Підприємства санаторно-курортної галузі є важливою складовою господарського комплексу держави, оскільки здійснюють відновлення сил та покращення здоров'я населення. Особливо це неабияк є актуальним на сьогодні, в умовах збільшення потреби в таких закладах, з огляду на фізичний та психологічний стан українців.

В Україні функціонує близько 500 санаторіїв та пансіонатів з лікуванням на 150 тис. ліжко-місць, спеціалізована мережа дитячих санаторних закладів, яка становить приблизно 40% від загальної чисельності санаторіїв і розрахована на тривале лікування та оздоровлення дітей різного віку [1]. Збереження і розвиток підприємств санаторно-курортної галузі, її матеріально-технічної бази має стати стратегічним пріоритетом на державному та регіональному рівні. Адже це сприятиме мобілізації інвестиційних ресурсів і визначенню напрямів їх найбільш раціонального та ефективного

Таблиця 1. Динаміка кількості оздоровлених

Роки	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	9 місяців 2023
Кількість оздоровлених, чол.	16582	14970	15205	14320	15059	15501	13843	11166	12548	14255	16063	14856	5965	7368	3377	4539
Орієнтовна завантаженість, %	95	85	87	82	86	88	79	64	72	81	92	85	34	42	19	35

використання для створення сучасного відпочинково-оздоровчого туризму в Україні у воєнний та повоєнний час.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ.

Останнім часом проблематика розвитку санаторно-курортної галузі, виявленні перспектив та реалізації потенціалу в контексті забезпечення місцевого економічного розвитку достатньо активізувалася і знайшла відображення в наукових працях Т. Герасименко [1], В. Костинець [2], О. Жидяк [3], О. Осінської [4], Л. Матвійчук [5], Г. Олексюк [6]. Водночас обмеженими є аналітичні напрацювання оцінювання розвитку підприємств санаторно-курортної галузі, визначення фінансово-економічних та матеріально-технічних тенденцій їх розвитку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає у здійсненні комплексного аналітичного оцінювання розвитку підприємств санаторно-курортної галузі, виявленні тенденцій змін та проблем фінансового і матеріально-технічного стану, виокремлені перспектив розвитку.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Україна обдарована унікальними та різноманітними природно-кліматичними умовами і ресурсами, історико-культурною спадщиною, народними традиціями, системою рекреаційно-лікувальних та санаторно-курортних об'єктів. Проте на сьогодні ситуація в цій сфері достатньо критично. Адаже, якщо ще на початку 2010-х років в Україні налічувалося понад 200 санаторіїв, 130 дитячих санаторіїв, близько 20 пансіонатів з лікуванням, 15 дитячих закладів оздоровлення цілорічної дії та 20 закладів оздоровлення 1—2-денної дії, 120 пансіонатів відпочинку та близько 1500 баз відпочинку (крім турбаз), то під кінець десятиріччя відповідні показники скоротилися до: близько 170 санаторіїв, 100 дитячих санаторіїв, 12 пансіонатів з лікуванням, 14 дитячих закладів оздоровлення цілорічної дії та 6 закладів оздоровлення 1—2 денної дії, 50 пансіонатів відпочинку та 1200 баз відпочинку (крім турбаз) [4, с. 31]. Відтак загальне кількісне скорочення об'єктів рекреаційного туризму і відпочинку становило 15—20%. Проте наявна матеріально-технічна база, її сучасність та прогресивність є вкрай невідповідними. Отже, фактично збережено близько 25—30 % того потенціалу, що був наявний в Україні на початку її незалежності [2, с. 29].

Сучасний стан санаторно-курортної галузі України характеризується трендом зниження попиту серед звичайного населення на санаторно-курортні послуги. Це призводить до зменшення заповнюваності ліжкового фонду санаторно-курортних закладів, погіршення ефективності їх діяльності. Основними причинами такої тенденції є:

- неспроможність населення оплачувати послуги у санаторно-курортних установах унаслідок зменшення їх реальних доходів в умовах високої інфляції та зростання вартості путівок;
- обмеженого державного фінансування соціально-лікувальних путівок Фондом соціального страхування;
- невідповідність високих цін санаторно-курортних послуг їх якості;
- відсутність ефективної державної політики, як у сфері соціальної підтримки населення, так і в напрямі економічного та податкового сприяння діяльності санаторно-курортних закладів;
- відсутність системи інформаційно-рекламного забезпечення діяльності закладів санаторно-курортної сфери та низький рівень менеджменту [1].

Особливо негативна динаміка посилилась карантинними обмеження через пандемію коронавірусної інфекції Covid 19 [3, с. 5] і воєнними діями в Україні.

Зазначені тенденції є типовими для підприємств санаторно-курортної галузі України загалом та для окремих регіонів. Так, курорт Хмільник — єдиний в Україні радоновий курорт, вода якого має унікальні цілющі властивості, узагальнює 7 санаторно-курортних закладів: медичний реабілітаційний центр "Південний Буг" МВС України, санаторій "Медичний центр реабілітації залізничників", санаторій "Березовий гай", Хмельницька обласна фізіотерапевтична лікарня, санаторій "Поділля", санаторій "Радон", профспілковий санаторій "Хмільник", центральний військовий клінічний санаторій "Хмільник" (загальна кількість ліжко-місць по цих закладах — 3125 шт.). Динаміка розвитку зазначених підприємств санаторно-курортної галузі є ідентичною до загальних тенденцій розвитку. Зокрема зміна кількості оздоровлених та орієнтовна завантаженість ліжко-місць профспілкового санаторію "Хмільник" наведена у табл. 1 [7].

Наведені статистичні дані характеризують зменшення попиту населення на послуги профспілкового санаторію "Хмільник" протягом досліджуваного періоду, особливо катастрофічним є вплив пандемії Covid 19 (зменшення оздоровлених на 149%) та повномасштабної російсько-української війни (зменшення оздоровлених на 118%).

Таблиця 2. Оцінювання діяльності підприємств санаторно-курортної галузі за фінансовими результатами

Показники	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Клінічний санаторій «Хмільник»					
Валовий прибуток	9677	11937	-2117	6719	-181
Фінансовий результат від операційної діяльності	1573	5260	-6316	405	-26
Фінансовий результат до оподаткування	1573	2128	-6316	452	-41
Чистий прибуток	1348	1744	-6316	452	-41
ТОВ «Санаторій «Березовий гай»					
Валовий прибуток	4177	4292	1289	4164	6141
Фінансовий результат від операційної діяльності	1744	2079	-1620	1011	4116
Фінансовий результат до оподаткування	1718	2052	-288	1011	4122
Чистий прибуток	1404	1678	-288	829	4104

Водночас, у сучасних реаліях анексії АР Крим та повномасштабної війни Україна додатково втратила значну частину таких об'єктів, не говорячи про те, що це об'єкти підвищеного попиту, адже більшість із них розташована у південній частині країни на узбережжі або ж поблизу морів [5, с. 179; 6, с. 98].

З огляду на зазначені тенденції розвитку санаторно-курортної галузі проведемо комплексне аналітичне оцінювання підприємств цієї сфери. Для аналізування було обрано два найбільш потужних підприємства санаторно-курортної галузі м. Хмільник: клінічний санаторій "Хмільник" та ТОВ "Санаторій "Березовий гай". Насамперед визначили динаміку фінансових результатів протягом 2018—2022 років (табл. 2).

Фінансові результати, наведені в табл. 2, показують тенденцію до збільшення протягом 2018—2019 років.

Таблиця 3. Оцінювання зношеності основних засобів підприємств санаторно-курортної галузі, %

Підприємства	Роки					Динаміка
	2018	2019	2020	2021	2022	
1. Клінічний санаторій «Хмільник»	45,48	47,29	48,20	53,30	55,48	10,0
2. ТОВ «Санаторій «Березовий гай»	47,75	50,32	54,27	58,52	61,0	13,25

Проте вже в 2020 році, у зв'язку з пандемією Covid 19, досліджувані підприємства отримали збитки за всіма видами фінансових результатів: валовому прибутку, фінансовому результату від операційної діяльності, фінансовому результату до оподаткування та чистому прибутку. В 2021 році ситуацію покращилась, кількість оздоровлених збільшилась і як результат, підприємства отримали позитивні фінансові результати. Але, вже в

Таблиця 4. Тенденції розвитку підприємств санаторно-курортної галузі

<i>Клінічний санаторій «Хмільник»</i>										Відповідність тенденції ефективного розвитку
Темпи приросту за 2018-2019 рр., %										
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
29,38	46,81	35,28	23,35	8,67	44,00	4,22	9,77	23,77		частково відповідає
Темпи приросту за 2019-2020 рр., %										не відповідає
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
-127,61	-179,42	-396,80	-663,86	-51,29	-60,07	-25,89	-10,98	23,02		
Темпи приросту за 2020-2021 рр., %										не відповідає
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
107,16	117,13	107,16	131,51	51,39	59,05	2,19	-1,05	-5,20		
Темпи приросту за 2021-2022 рр., %										не відповідає
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
-109,07	-714,21	-109,07	-3812,15	-12,16	-12,35	-1,27	-0,22	1,23		
<i>ТОВ «Санаторій «Березовий гай»</i>										частково відповідає
Темпи приросту за 2018-2019 рр., %										
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
19,52	7,87	19,44	2,75	10,80	73,47	19,92	15,32	6,36		
Темпи приросту за 2019-2020 рр., %										не відповідає
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
-117,16	-89,13	-114,04	-69,97	-51,14	-50,23	-2,85	-3,77	-5,89		
Темпи приросту за 2020-2021 рр., %										частково відповідає
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
387,85	622,81	451,04	223,04	95,86	83,14	8,49	2,87	-10,06		
Темпи приросту за 2021-2022 рр., %										частково відповідає
T _{чп}	T _{под}	T _{пдо}	T _{вп}	T _{чд}	T _{оа}	T _{вк}	T _а	T _{пз}		
395,05	41,64	307,72	47,48	12,39	116,92	36,70	17,89	-34,19		

Таблиця 5. Комплексне оцінювання фінансового стану підприємств санаторно-курортної галузі

Роки	Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	Коефіцієнт оборотності активів	Коефіцієнт рентабельності продаж	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Інтегральний коефіцієнт
Клінічний санаторій «Хмільник»						
2018	-0,831	0,546	3,578	0,073	0,051	-1,238
2019	-0,574	0,635	3,543	0,083	0,063	-0,701
2020	-3,848	0,206	1,923	0,030	-0,307	-7,801
2021	-1,889	0,346	2,941	0,063	0,021	-3,459
2022	-2,337	0,299	2,589	-0,002	-0,002	-4,440
ТОВ «Санаторій «Березовий гай»						
2018	-2,114	0,325	1,244	0,264	0,167	-3,810
2019	-0,908	0,531	1,195	0,245	0,166	-1,391
2020	-2,610	0,281	0,607	0,151	-0,029	-5,046
2021	-0,852	0,548	1,159	0,248	0,078	-1,367
2022	0,434	1,806	1,105	0,326	0,283	1,567

2022 році, у зв'язку із воєнними діями в Україні підприємство клінічний санаторій "Хмільник" отримало збитки, а санаторій ТОВ "Санаторій "Березовий гай" протягом 2021—2022 років збільшив чистий дохід від реалізації послуг на 12,39% та чистий прибуток — на 3275 тис. грн. Зазначимо, що позитивна динаміка у ТОВ "Санаторій "Березовий гай" обумовлена тим, що в санаторії значну увагу приділяють розробці індивідуальних програм реабілітації та оздоровлення для внутрішньо переміщених осіб і військовослужбовців, особливо тих, які повернулися із зони активних бойових дій та деокупованих територій.

Аналізування матеріально-технічної бази за допомогою коефіцієнта зносу наведено у табл. 3.

Знос основних засобів досліджуваних підприємств знаходиться в межах 45%-61% і коефіцієнт зносу збільшується: на підприємстві клінічний санаторій "Хмільник" — на 10%, на ТОВ "Санаторій "Березовий гай" — на 13,25%. Це є вкрай негативною тенденцією, адже показує значне погіршення матеріальної бази.

При аналізуванні тенденції зміни фінансового стану підприємств санаторно-курортної галузі вважаємо за необхідне проаналізувати відповідність розвитку підприємств модифікованому варіанту "золотого правила економіки підприємства", тобто принципу ефективного розвитку підприємства. Це правило полягає в оптимальності досягнення такого співвідношення:

$$T_{чп} > T_{под} > T_{пдо} > T_{вп} > T_{чд} > T_{оа} > T_{вк} > T_{а} > T_{пз} \quad (1),$$

де $T_{чп}$, $T_{под}$, $T_{пдо}$, $T_{вп}$, $T_{чд}$, $T_{оа}$, $T_{вк}$, $T_{а}$, $T_{пз}$ — темпи приросту, відповідно, чистого прибутку, прибутку від основної діяльності, прибутку до оподаткування, валового прибутку, чистого доходу від реалізації продукції, оборотних активів, власного капіталу, загальних активів та поточних зобов'язань підприємства.

Результати проведених розрахунків наведені у табл. 4.

Як показали результати (табл. 4), тенденції ефективного розвитку не відповідає жодне підприємство. При цьому, протягом 2018—2019 рр., 2020—2021 років спостерігається часткова відповідність на досліджуваних підприємствах, протягом 2021—2022 років — часткова відповідність на підприємстві ТОВ "Санаторій "Березовий гай". Невідповідність в більшості випадків є ре-

зультатом, перш за все, отримання збитків за переважною більшістю видів фінансових результатів.

З метою більш детального оцінювання фінансово-господарської діяльності проведено комплексний аналіз фінансового стану за інтегральним показником, який оцінює платоспроможність, ділову активність, рентабельність та фінансову стійкість:

$$I_{фс} = 2K_{звок} + 0,1K_{зл} + 0,08K_{об} + 0,45K_{рп} + K_{рвк} \quad (2),$$

де $K_{звок}$ — коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами;

$K_{зл}$ — коефіцієнт загальної ліквідності (покриття);

$K_{об}$ — коефіцієнт оборотності активів;

$K_{рп}$ — коефіцієнт рентабельності продаж;

$K_{рвк}$ — коефіцієнт рентабельності власного капіталу.

Розрахований інтегральний коефіцієнт фінансово-го стану досліджуваних підприємств в переважній більшості є негативним ($I_{фс} < 0$), за винятком 2022 року для ТОВ "Санаторій "Березовий гай". Виявлена ситуація обумовлена негативним коефіцієнтом забезпеченості власними оборотними коштами, тобто в основному спостерігається недостача власного оборотного капіталу. Показники платоспроможності є недостатніми, що свідчить про неспроможність досліджуваних підприємств покрити поточні зобов'язання оборотним капіталом. Рентабельність продаж є недостатньо високою (менше 10% для Клінічного санаторію "Хмільник" і менше 33% для ТОВ "Санаторій "Березовий гай"). Отже, фінансово-економічний та матеріально-технічний стан підприємств санаторно-курортної галузі є незадовільним, що потребує суттєвих змін у стратегії їх розвитку.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Отже, результати проведеного аналітичного дослідження підкреслюють необхідність відродження санаторно-курортної галузі і для цього необхідна більш активна взаємодія влади, бізнесу і громади, наукової, туристичної, спортивної та екологічної громадськості території, представників бізнесу та інших зацікавлених сторін у розробленні та реалізації стратегій санаторно-

курортної галузі, зокрема індивідуальних програм реабілітації та оздоровлення для внутрішньо переміщених осіб і військовослужбовців.

Література:

1. Герасименко Т.В., Олійник А.І., Дідусь А.Ю. Стратегічні пріоритети розвитку санаторно-курортної сфери України. Економіка та суспільство. 2023. Випуск №58. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3280/3204>

2. Костинець В.В., Коваленко Ж. С., Овсяник К.М. Розвиток туристичного сектору регіонів України в сучасних умовах. Актуальні проблеми економіки. 2021. № 4 (238). С. 26—35.

3. Жидяк О.Р., Вівчарук О.М., Фурсіна О.В. Тенденції розвитку санаторно курортного комплексу: напрями змін та фактори впливу. Економіка та управління підприємствами. 2021. Випуск 5 (115). С. 3—6.

4. Осінська О.Б., Топорницька М.Я. Політика стимулювання розвитку рекреаційного туризму: від відновлення санаторно-курортного до масштабування відпочинково-оздоровчого туризму. Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі. 2023. № 8. С. 29—36.

5. Матвійчук Л.Ю., Смочко Н.М., Ільїна О.В. Перспективи розвитку індустрії гостинності регіонів України в сучасних умовах. Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія "Регіональна економіка". 2022. Випуск 19 (75). С. 174—182.

6. Олексюк Г.В., Подольський О.С. Проблеми та перспективи туристичної індустрії України в умовах сучасних викликів. Регіональна економіка. 2022. № 3. С. 95—105.

7. Карачина Н.П., Сметанюк О.А., Крепкий П.В. Виклики та відновлення розвитку санаторно-курортної галузі України. Маркетингові та організаційні механізми повоєнного розвитку галузі гостинності та туризму України: зб. тез доповідей I Всеукр. наук.-практ. конф., 14-15 листопада 2023 року, Харків: Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т", 2023. С. 340—342.

References:

1. Gerasimenko, T.V. Oliynyk, A.I. and Didus, A.Yu. (2023), "Strategic priorities for the development of the sanatorium-resort sphere of Ukraine", *Ekonomika ta suspil'stvo*, [Online], vol. 58, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3280/3204> (Accessed 23 May 2024).

2. Kostinets, V.V. Kovalenko, Zh.S. and Ovsianyk, K.M. (2021), "Development of the tourism sector of the regions of Ukraine in modern conditions", *Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 4 (238), pp. 26—35.

3. Zhidiyak, O.R. Vivcharuk, O.M. and Fursina, O.V. (2021), "Development trends of the sanatorium resort complex: directions of change and influencing factors", *Ekonomika ta upravlinnia pidpriemstvamy*, vol. 5 (115), pp. 3—6.

4. Osinska, O.V. and Topornytska, M.Ya (2023), "The policy of stimulating the development of recreational tourism: from the restoration of sanatoriums to the scaling

of recreational tourism", *Industriia turizmu i hostynnosti v Tsentral'nij ta Skhidnij Yevropi*, vol. 8, pp. 29—36.

5. Matviychuk, L.Yu. Smochko, N.M. and Ilyina, O.V. (2022), "Prospects for the development of the hospitality industry in the regions of Ukraine in modern conditions", *Ekonomichni nauky: zbirnyk naukovykh prats' Luts'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Seriiia "Rehional'na ekonomika"*, vol. 19 (75), pp. 174—182.

6. Oleksyuk, H.V. and Podolsky, O.S. (2022), "Problems and prospects of the tourism industry of Ukraine in the conditions of modern challenges", *Rehional'na ekonomika*, vol. 3, pp. 95—105.

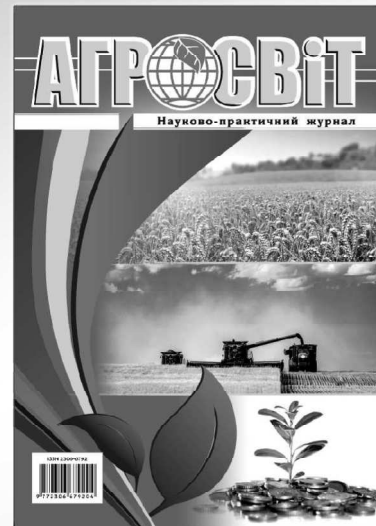
7. Karachyna, N.P. Smetaniuk, O.A. and Krepiy, P.V. (2023), "Challenges and recovery of the development of the sanatorium-resort industry of Ukraine", *Zbirnyk tez dopovidej I vseukrains'koi naukovo-pratychnoi konferentsii. Marketynhovi ta orhanizatsijni mekhanizmy povoiennoho rozvytku haluzi hostynnosti ta turizmu Ukrainy* [Collection of abstracts of reports of the 1st All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. Marketing and organizational mechanisms of the post-war development of the hospitality and tourism industry of Ukraine], National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine, November 14—15, pp. 340—342.

Стаття надійшла до редакції 03.06.2024 р.

АГРОСВІТ

<https://nauka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292